
Most Księcia Józefa Poniatowskiego

Dzielnice: Praga Południe Śródmieście

Osiedla: Saska Kępa Powiśle

Atrybuty: Nazwy pamiątkowe Od polskich postaci historycznych

Rok utworzenia nazwy: 1917

Opis

Księżę **Józef Antoni Poniatowski** herbu Ciołek (1763-1813) - generał, minister wojny, Wódz Naczelny Wojsk Polskich Księstwa Warszawskiego, od 1813 roku marszałek Francji. Urodził się w Wiedniu, był bratankiem króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Jako siedemnastolatek został przyjęty do armii austriackiej, w której przez prawie dziesięć lat służby awansował do stopnia pułkownika szwoleżerów cesarskich. W 1789 roku wstąpił w szeregi wojska polskiego, otrzymując stopień generała majora i dowodząc gwardią pieszą koronną. Podczas wojny z Rosją w obronie Konstytucji 3 Maja dowodził całym wojskiem koronnym (bitwa pod Zieleńcami 18 VI 1792), zostając pierwszym kawalerem orderu Virtuti Militari. Na wieść o przystąpieniu króla do Targowicy złożył swój urząd i udał się na emigrację do Belgii, skąd powrócił po dwóch latach na wieść o wybuchu powstania kościuszkowskiego, stojąc na czele wojsk broniących stolicy. Pod jego rozkazami znajdowały się odcinki od Młocin przez Bielany, Marymont, świeżo utworzony Cmentarz Powązkowski aż po dzisiejsze Bemowo zwane wówczas Górą Szwedzkimi. Po przegranej krótko mieszkał w swoim Pałacu Pod Blachą, po czym - zmuszony przez władze carskie - wyemigrował do Wiednia. W stolicy zjawiał się w 1797 roku, aby uporządkować sprawy majątkowe po zmarłym władcy. Przez prawie dziesięć lat unikał życia wojskowego i politycznego. Powrócił do niego wraz z przybyciem do Warszawy cesarza Napoleona Bonaparte, który powierzył mu funkcję wodza naczelnego armii Księstwa Warszawskiego. W 1809 roku pokonał dwukrotnie silniejszą armię austriacką (m.in. bitwa pod Raszynem 19 IV i Grochowem 25 IV). Był uczestnikiem kampanii moskiewskiej (1812), zostając ciężko rannym w bitwie pod Winkowem. Utonął w nurtach Elstery podczas odwrotu wojsk francuskich po przegranej "bitwie narodów" pod Lipskiem.

Spoczywa:

Pierwotnie w podziemiach lipskiego ratusza. 9 IX 1814 roku jego zwłoki zostały sprowadzone do Warszawy i spoczęły w podziemiach kościoła Świętego Krzyża. Od 23 VII 1815 roku znajdują się w Krypcie św. Leonarda na Wawelu.

Upamiętnienia:

ul. Krakowskie Przedmieście 46\48 - dziedziniec Pałacu Prezydenckiego - pomnik dłuta Bertela

Thorvaldsena, wykonany w latach 1826-1832 a ustawiony tu dopiero w 1965 roku. Pierwotnie stał od 1922 roku, kiedy to znalazł się w Warszawie, na dziedzińcu Zamku Królewskiego, rok później znalazł się na Placu Saskim, gdzie został zniszczony przez Niemców 16 XII 1944 roku. Nowy odlew podarowało Królestwo Danii w 1951 roku a stanął wówczas przed Starą Pomarańczarnią w Łazienkach.

Do 1936 roku patronował obecnej alei J. Waszyngtona, do 1954.04.12 ulicom: Kosodrzewiny, Lotnej (późniejszej ul. A. Fleminga), Regatowej, Sterniczej oraz Zorzy a jeszcze pod koniec lat 50-tych nieistniejącym już ul. Pantomimy (teren UKSW przy ul. Wóycickiego) oraz malutkiej uliczce odchodzącej od ul. Wolskiej do terenów zajmowanych przez PZL Wola.

Ciekawostki

W 1904 powstał Komitet Budowy Trzeciego Mostu, który zdecydował, że powstanie tu wysoki most wraz z wiaduktem. W skład komitetu weszli prof. Aleksander Wasiutyński, inż. Julian Eberhard, Stefan Szyller, prof. Nikołaj Bielebskij i prezydent miasta Nikołaj Bibikow. Projekt przesał i wieżyc wykonał Stefan Szyller, a prace nadzorował Kazimierz Grabowski. Konstrukcje ustrojów żelbetonowych wykonał Waclaw Paszkowski. Sam most zaprojektował Mieczysław Marszewski i Bronisław Plebiński. Kontrakt na wykonanie dostała firma K. Rudzki i S-ka. Dekoracje ławek wykonał Zygmunt Otto. Most o długości 506 m i żelbetowy wiadukt o długości 701 m ukończono w 1912, a uroczystie otwarto 04.01.1914. Most nazwano Mostem Mikołaja II, choć Warszawiacy zwali go Poniatowskiego lub po prostu Trzecim Mostem. 05.08.1915, kiedy wojska rosyjskie wycofywały się z Warszawy, wysadziły 4 środkowe przęsła. Po odzyskaniu niepodległości nazwano most dzisiejszym imieniem, a odbudowa trwała od 1920-7. 12.05.1926 o godz. 17 nastąpiło tu spotkanie Piłsudskiego z prezydentem Wojciechowskim, mające zapobiec przewrotowi. W 1944, we wrześniu, tym razem Niemcy, zrobili dokładnie to samo jak Rosjanie. Za każdym razem most odbudowywano, dodając mu różne zjazdy i estakady. W 1963-6 most wyremontowano, usuwając przy okazji dekoracje i część wież i dodając kolejne zjazdy. W 1984-90 wieżycę odbudowano. W 2006 most przeszedł remont, podczas którego odnowiono zdewastowane wieżycę i ozdoby mostu.

Z pierwotnego projektu zostały przęsła pierwsze do Centrum i dwa pierwsze od Pragi, ławeczki i wieżycę od Muzeum Narodowego. Wieżycę były zaprojektowane tak, aby umożliwić ostrzał z nich.

Stan obecny:

Data nadania nazwy: 1917.04.26.